

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15 и 06/16), а во врска со член 44 став 2 од Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/07, 22/08, 159/08, 133/09, 145/10, 35/11, 11/12, 59/12, 166/12, 170/13, 153/15 и 199/15), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

О Д Л У К А

за начинот и методологијата на надзор на платните системи

I. Општи одредби

1. Со оваа одлука се пропишуваат начинот и методологијата на надзор на платните системи, како и постапката за преземање мерки за отстранување на неправилностите во функционирањето на платните системи, од страна на Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: Народната банка).

Под неправилности во смисла на оваа одлука се подразбираат активностите и начините на работа на платните системи коишто не се во согласност со пропишаните стандарди од Народната банка (во натамошниот текст: принципите), со што се оневозможува нивното ефикасно, непречено и сигурно функционирање.

II. Предмет на надзорот

2. Предмет на надзорот од точка 1 од оваа одлука се платните системи дефинирани согласно со Законот за платниот промет.

III. Начин на вршење на надзорот

3. Народната банка го врши надзорот на платните системи на следниов начин:
 - Непосредно, со увид кај операторот кој управува и раководи со платниот систем; и
 - Посредно, преку редовно вонтеренско следење на работењето на платниот систем.
4. Непосредниот надзор на платните системи може да биде:
 - делумен, заради оцена на усогласеноста на платниот систем со еден или повеќе принципи; и
 - целосен, заради оцена на усогласеноста на платниот систем со сите принципи коишто треба да ги исполни во зависност од категоријата во која е класифициран.

5. Непосреден надзор на платниот систем се врши врз основа на решение од гувернерот на Народната банка, со кое се определува предметот и видот на надзорот и лицата овластени за вршење на надзорот.
6. Операторот на платниот систем (во натамошниот текст: операторот) е должен, на лицата овластени за вршење на надзорот, да им овозможи непречено вршење на надзорот, увид во работењето и на нивно барање да им ја стави на располагање или да им ја достави целокупната потребна документација, податоци и информации.
7. По завршувањето на надзорот, овластените лица изготвуваат извештај за наодите утврдени со надзорот и го доставуваат до операторот.
8. Операторот има право на приговор на извештајот од точка 7 од оваа одлука во рок од петнаесет работни дена од денот на приемот на извештајот. Приговорот, верифициран од страна на надзорниот орган при двостепен систем на управување, односно на одборот на директори при едностепен систем на управување на операторот на платниот систем, се доставува до Народната банка.
9. Извештајот од извршениот надзор се смета за конечен по 15 дена од денот на приемот.

По исклучок, во случај операторот да поднесе приговор, извештајот се смета за конечен по доставувањето на одговорот од страна на Народната банка до операторот.

10. За спроведување посреден надзор, операторот е должен да доставува периодични известувања за своето работење и ad-hoc известувања на барање на Народната банка и за планираните и/или извршените измени и настанати инциденти коишто влијаат врз работењето на платниот систем.

Операторот доставува до Народната банка и годишен план на активности во врска со тестирањето на редовните и резервните решенија и процедури и годишен план за проценки на ризик во платниот систем.

Содржината, формата и начинот на известувања од став 1 и 2 од оваа точка се согласно со упатство за известување од страна на операторите на платните системи, коешто го донесува гувернерот на Народната банка.

IV. Методологија за вршење надзор на платните системи

11. За проценка на усогласеноста на работењето на платниот систем со принципите коишто се задолжителни во зависност од категоријата во која е класифициран платниот систем, операторот за потребите на надзорот е должен да обезбеди:
 - одговори на прашањата за главните барања релевантни за оцена на усогласеноста на платниот систем со соодветниот принцип;
 - опис и проценка на сите промени или реформи коишто се во тек или се предвидени и коишто би ја промениле постојната состојба.

Врз основа на информациите, податоците и документацијата добиени од операторот и извршениот надзор, во зависност од категоријата во која е класифициран платниот систем, Народната банка врши оценка на нивото на усогласеноста на платниот систем со секој принцип, според следнава рамка за оценување:

Се почитува: платниот систем го почитува принципот. Утврдените разлики и недоследности не се проблематични прашања и се мали, може да се решат, а платниот систем може да ги поднесе во работењето;

Главно се почитува: платниот систем главно го почитува принципот. При оценката биле утврдени едно или неколку проблематични прашања коишто платниот систем треба да ги реши и да ги следи во одредена временска рамка;

Делумно се почитува: платниот систем делумно го почитува принципот. При оценката се утврдени едно или неколку проблематични прашања коишто би можеле да станат сериозни доколку не се решат за кусо време. Платниот систем треба да му даде приоритет на решавањето на овие прашања;

Не се почитува: платниот систем не го почитува принципот. При оценката се утврдени едно или неколку проблематични прашања коишто бараат итно решавање. Платниот систем треба да му даде највисок приоритет на решавањето на овие прашања;

Не се применува: принципот или одредени главни барања коишто произлегуваат од принципот не се применуваат за платниот систем што е предмет на оценувањето, заради особени правни, институционални, структурни или други карактеристики на платниот систем.

12. Главните барања и прашања за секој принцип и детаљниот пристап на спроведување по кој ќе се раководат лицата овластени за надзор на платниот систем се специфицирани во Рамката за обелоденување и методологија за проценка на Комитетот за системите за плаќање и порамнување при Банката за меѓународно порамнување и Одборот на меѓународната организација на комисиите за хартии од вредност.

V. Преземање мерки за отстранување на неправилностите во функционирањето на платните системи

13. Доколку со надзорот се утврдат неправилности, Народната банка во текот на вршењето на надзорот и по неговото завршување може да:
 - дава писмени препораки за нивно отстранување до надзорниот орган при двостепен систем на управување, односно до одборот на директори при едностепен систем на управување на операторот и одредува рокови за нивно отстранување;
 - бара од надзорниот орган, при двостепен систем на управување, односно од одборот на директори при едностепен систем на управување на операторот, во одреден рок, да изготви план за отстранување на неправилностите утврдени со надзорот и тој план да го достави до Народната банка; и
 - презема други мерки, согласно со законските прописи.

VI. Завршни одредби

14. Упатството од точка 10 став 3 ќе биде донесено најдоцна во рок од една година од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.
15. Со денот на примената на оваа одлука престанува да важи Одлуката за начин и методологија за вршење на надзор на платните системи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 159/07).
16. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува по истекот на 18 месеци од денот на влегувањето во сила.

**О бр. 02-15/I-7/2016
28 јануари 2016 година
Скопје**

**Гувернер и
претседавач
на Советот на Народната банка на
Република Македонија**

Димитар Богов